

**Savjetovanje: Gradovi i općine prijatelji djece
24. travnja 2014.**

Socijalna isključenost i siromaštvo djece

ŠTO JE SIROMAŠTVO?

- Apsolutno siromaštvo: nemogućnost zadovoljenja osnovnih životnih potreba (imati manje od objektivno definiranog siromštva)
- Relativno siromaštvo: nemogućnost zadovoljavanja potreba ili sudjelovanja u aktivnostima koje čine dio prihvatljivog (pristojnog) životnog standarda (imati manje od drugih u društvu)

Osobe u riziku od siromaštva ili soc.
isključenosti:

- osobe u riziku od siromaštva
- u teškoj deprivaciji
- žive u kućanstvima s niskim intenzitetom rada

DZS – POKAZATELJI SIROMAŠTVA

- Pokazatelji siromaštva za RH izračunavaju se iz podataka prikupljenih Anketom o dohotku stanovništva
- Prag rizika od siromaštva utvrđuje se tako da se za sva kućanstva izračuna ekvivalentni dohodak po članu kućanstva. Zatim se utvrđuje srednja vrijednost (medijan) distribucije dohotka i 60% od izračunate srednje vrijednosti čini prag rizika od siromaštva

DZS – POKAZATELJI SIROMAŠTVA

- Stopa rizika od siromaštva jest postotak osoba koje imaju raspoloživi ekvivalentni dohodak ispod praga rizika od siromaštva
- Stopa rizika od siromaštva ne pokazuje koliko je osoba stvarno siromašno, nego koliko njih ima dohodak ispod praga rizika od siromaštva

STOPA RIZIKA OD SIROMAŠTVA

2012 HR – 20.5% 30.4% (bez soc.transfera)

2012 EU- 16.9% 24.2% (bez soc.transfera)

2011HR – 21.3% 30.2% (bez soc.transfera)

2010 HR – 20.5% 29.6% (bez soc.transfera)

STOPA RIZIKA OD SIROMAŠTVA – 2011.g.

- za dob od 0-17 godina - 21.5%
- kućanstva s uzdržavanom djecom – 19.8%
- jedan roditelj s jednim ili više uzdržavane djece – 42.7%
- osobe u riziku od siromaštva ili soc.isključenosti – 32.7%

Zašto djeca predškolske dobi?

Zašto djeca predškolske dobi?

- Važnost intervencija u ranoj dobi jer život u siromaštvu implicira kratkoročne i dugoročne rizike kako za pojedinca tako i za društvo
- Iskustva iz ranog djetinjstva utječu na procese budućeg učenja (ishode obrazovanja) i ponašanja: život u siromaštvu nepovoljno utječe na kognitivni, emocionalni i socijalni razvoj
- Teza o intergeneracijskoj transmisiji siromaštva
- Makrosocijalni učinci siromaštva djece: gubitak ljudskog i ekonomskog kapitala
- Investicije u djecu su socijalne investicije

Konvencija o pravima djeteta

- **Prava preživljavanja**
- Uključuju one članke Konvencije koji osiguravaju djetetu zadovoljavanje temeljnih potreba za njegovu opstojnost. To su primjerice: pravo na život, pravo na odgovarajući životni standard, pravo na prehranu, pravo na smještaj, pravo na zdravstvenu pomoć.

članak 27.

1. Države stranke priznaju svakom djetetu pravo na životni standard primjeren njegovu tjelesnom, duševnom, duhovnom, moralnom i društvenom razvoju.
2. Roditelj(i) ili druge osobe, ovisno o njihovim sposobnostima i materijalnim mogućnostima, snose najveću odgovornost za osiguranje životnih uvjeta koji su prijeko potrebni za djetetov razvoj.
3. Države stranke će, ovisno o nacionalnim prilikama i svojim mogućnostima, poduzeti odgovarajuće mjere pomoći roditeljima i drugim osobama koje su odgovorne za dijete u ispunjavanju ovoga prava i, ako je potrebno, osigurati materijalnu pomoć i programe podrške, osobito glede prehrane, odijevanja i smještaja.

- Dječje siromaštvo u Hrvatskoj: nedovoljno istražena tema
- Podaci o dohodovnom siromaštvu djece daju nepotpunu sliku dječjeg siromaštva: slabo govore o tome na koji način siromaštvo utječe na život djece

Istraživanje: Siromaštvo i materijalna dobrobit djece predškolske dobi

Voditelj:

Prof. dr. sc. Zoran Šućur, Studijski centar socijalnog rada, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Suradnici:

Doc. dr. sc. Olja Družić Ljubotina, Studijski centar socijalnog rada, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Dr. sc. Marijana Kletečki Radović, Studijski centar socijalnog rada, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Doc. dr. sc. Zdenko Babić, Studijski centar socijalnog rada, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Svrha istraživanja

- istražiti životne okolnosti djece predškolske dobi koja žive u uvjetima siromaštva u Hrvatskoj
- temeljem dobivenih rezultata istraživanja definirati smjernice i specifične mjere borbe protiv dječjeg siromaštva s ciljem reduciranja broja djece koja žive u uvjetima siromaštva u Hrvatskoj
- promicati potrebu sveobuhvatnog razvoja dobrobiti za djecu koja žive u uvjetima siromaštva (omogućiti dobre startne šanse za svu djecu)

Konkretni ciljevi projekta:

- ispitati dohodovnu situaciju obitelji s predškolskom djecom (razina i izvori dohotka, subjektivne percepcije materijalnog statusa)
- analizirati sastav i strukturu obitelji i sociodemografska obilježja roditelja (tip obitelji, zaposlenički, zdravstveni, bračni, obrazovni status roditelja)
- istražiti konkretne stambene i životne uvjete obitelji s predškolskom djecom
- istražiti karakteristike zajednice u kojoj žive (sigurnost, rizici, dostupnost sadržaja za djecu, ekološki uvjeti...)
- ispitati različita obilježja predškolske djece, razinu njihove materijalne i socijalne deprivacije
- utvrditi dostupnost i razvijenost usluga skrbi za predškolsku djecu i njihove roditelje

Poduzorci: posebno ranjive skupine djece

	Broj ispitanika (roditelja)
Djeca iz obitelji koje su korisnici PZU	600
Romska djeca - PZU	200
Djeca s teškoćama u razvoju - PZU	100
Djeca iz obitelji koje su korisnici jednokratne pomoći	200
Kontrolna skupina	
Djeca zaposlenih roditelja	200

Siromaštvo djece u Hrvatskoj

(analiza istraživačkog tima)

- stopa rizika od siromaštva djece predškolske dobi niža je za jedan postotak od nacionalnog prosjeka, ali više predškolske djece nego općenito građana Hrvatske živi u „dubljem“ siromštavu – kada se linija siromaštva definira kao 30%-40% medijana
- stopa rizika od siromštva povezana je s brojem predškolske djece u obitelji: predškolska djeca iz kućanstva s troje ili više predškolske djece imaju do 3 puta veći rizik od siromaštva od djece iz kućanstava gdje živi jedno ili dvoje djece predškolske dobi

Siromaštvo djece u Hrvatskoj

(analiza istraživačkog tima)

- U najnepovoljnijoj situaciji predškolska djeca koja žive u kućanstvima bez zaposlenih. Više od polovice njih živi ispod praga siromaštva.
- Zaposlenost odraslih članova kućanstva u poljoprivrednom gospodarstvu u manjoj mjeri štiti djecu i druge članove kućanstva od siromaštva nego zaposlenost izvan poljoprivrede.
- Kućanstva siromašne predškolske djece imaju ne samo više stope dohodovnog siromaštva, već i višu razinu stambene i materijalne deprivacije od kućanstva nesiromašne predškolske djece.

Neki od preliminarnih rezultata istraživanja:

- obitelji primatelja PZU, posebice romske, ali i obitelji s djecom s teškoćama u razvoju, značajno češće izložene životu u neprikladnim uvjetima
- svaka četvrta romska obitelj iz uzorka živi u stambenom prostoru bez spavaće sobe, tek oko 40% priključeno na el. energiju, vodovod ili javnu kanalizaciju
- čak 70% romske djece i 40% djece čiji roditelji koriste jednokratnu novčanu pomoć nemaju vlastiti ležaj

Neki od preliminarnih rezultata istraživanja:

- 49.5% kućanstava korisnika PZU nema nikakvih drugih prihoda osim dječjeg doplatka i socijalne pomoći
- gotovo 40% korisnika jednokratne pomoći i 34% korisnika PZU troše više od 1/3 dohotka na otplatu kreditnih rata.
- uz izuzetak Roma, oko 70% roditelja koji primaju PZU izjavilo je da su u posljednjih 12 mjeseci posuđivali novac radi podmirivanja svakodnevnih obveza.

Neki od preliminarnih rezultata istraživanja:

- ako izuzmemo korisnike PZU s djecom s teškoćama u razvoju, preko 90% korisnika PZU živi ispod granice siromaštva od 60% medijana nacionalnog dohotka
- barem polovina korisnika socijalne pomoći osjećala se u protekloj godini često potišteno zbog financijske oskudice (nešto češće roditelji djece s teškoćama u razvoju, a više od 1/5 njih često su imali osjećaj da ih ljudi izbjegavaju zbog siromaštva)
- u svim subzorcima više deprivirani odrasli nego djeca – drukčije potrebe ili žrtvovanja roditelja

Neki od preliminarnih rezultata istraživanja:

- okolnosti života u siromaštvu značajno utječu na mogućnost osiguravanja kvalitetne prehrane djece u obitelji; 30% sudionika istraživanja izjavljuju da nisu u mogućnosti priuštiti djeci svježe voće ili povrće barem jednom dnevno; ukupno 36.7% roditelja izjavljuje da ne može djetetu osigurati meso, ribu ili vegeterijanski nadomjestak jednom dnevno
- obitelji romske nacionalne manjine (21.9%) i obitelji djece s teškoćama u razvoju (12.3%) izvještavaju da nisu u mogućnosti osigurati djeci tri obroka dnevno!!

Neki od preliminarnih rezultata istraživanja:

- roditelji korisnici socijalne pomoći smatraju u većoj mjeri (90-95%) da je za razvoj djeteta nužno posjedovati dječje knjige i slikovnice (86% zaposleni)
- 60% romske djece ne posjeduje vlastitu dječju knjigu/slikovnicu, 35% djece s teškoćama
- 15% siromašnih obitelji ne može djetetu osigurati igračku (trećina romskih obitelji)
- 34% djece ne posjeduje edukativne igračke za razvoj percipivnih i motoričkih vještina (70% romske djece)
- trećina djece korisnika PZU nema svoju proslavu za rođendan

Neki od preliminarnih rezultata istraživanja:

- za trećinu djece korisnika SP nedostupan pedijatar, 17% roditelja kaže da u njihovom okruženju ne postoji patronažna sestra, 40% djece nema dostupnog okulistu, 66% roditelja koji žive na selu kažu da nema u okruženju dostupnog logopeda (zanimljivo, i 20% onih koji žive u gradu, kao i za dostupnost fizijatra)
- 40% roditelja djece s teškoćama kaže da u njihovom okruženju nema usluge rehabilitatora; čak 27% roditelja djece s teškoćama u razvoju zbog financijskih razlogadjetetu ne mogu osigurati ovu uslugu

Neki od preliminarnih rezultata istraživanja:

- 6.2% roditelja djece s teškoćama nikada ne provodi vrijeme s rodbinom, a 33.8% njih viđa ih svega nekoliko puta godišnje.
- znatno češće zaposleni roditelji mogu računati na pomoć obitelji, kao i drugih potencijalnih izvora podrške
- 57.7% korisnika PZU kažu da nikad oni i njihovo dijete ne mogu računati na pomoć službenika gradske uprave (uvijek: 2.6%)
- nema razlike u zadovoljstvu odnosima u obitelji!

Siromaštvo i materijalna dobrobit djece predškolske dobi

Tri su zajednička cilja u zemljama EU glede dječjeg siromaštva:

- osigurati da djeca odrastaju u obiteljima s dovoljno materijalnih resursa da mogu zadovoljiti osnovne potrebe
- osigurati da djeca imaju pristup uslugama te imaju šanse razviti svoje potencijale
- promicati sudjelovanje djece u društvu

Strategija borbe protiv siromaštva i socijalne
isključenosti Republike Hrvatske (2014. – 2020.)
Nacionalna strategija za prava djece u Republici
Hrvatskoj 2014. - 2020.

HVALA!

www.unicef.hr

info@unicef.hr

[www.facebook.com/
UNICEFHrvatska](http://www.facebook.com/UNICEFHrvatska)